

1. Õppekava nimetus

Eri- ja abivajadusega lapse tugiisiku koolitus

2. Õppekavarühm ja õppekava koostamise alus

Õppekava rühm: sotsiaaltöö ja nõustamine

Koostamise alus:

Lapsehoidja kutsestandard tase 4 kompetents B.2.6: Erivajadustega lapse hoidmine;

Lapsehoidja kutsestandard tase 5 kompetents B.2.7: Suure hooldusvajadusega lapse

hooldamine tegevusnäitaja 1. Hooldustoimingute tegemine;

Sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonna spetsialist, tase 4 spetsialiseerumised:

abivajadusega (tervisest tuleneva erivajadusega) lapse tugiisik, tase 4;

Sotsiaalministeerium tugiisiku ülesanded;

Sotsiaalhoolekandeseadus § 23 lg 3

3. Eesmärk ja õpiväljundid

Koolituse eesmärk: koolitusprogrammi läbimisel on õppijal teadmised ja oskused eri- ja abivajadusega lapsega toimetulemiseks ning arengu- ja õppimise toetamiseks lähtuvalt lapse individuaalsusest.

Õpiväljundid

Koolituse läbinu:

1. oskab analüüsida lapse erivajaduse olemust, tervislikku seisundit ning planeerida tegevusi sellest lähtuvalt;
2. loob lapsele turvalise füüsilise ja vaimse keskkonna lapsele;
3. rakendab puudega lapse puhul vajalikke hooldustoiminguid lähtuvalt lapse erivajaduse olemusest ja aitab (enamlevinud) abivahendite kasutamisel;
4. pakub välja ja viib läbi arendavaid tegevusi lähtuvalt lapse eri- ja abivajadusest ning arenguvõimalustest;
5. toetab eri- ja abivajadusega lapse toimetulekut grupis ja sotsiaalsetes situatsioonides;
6. toetab lapse arengut ja õppimist koostöös seotud osapooltega (kool, lasteaed, huviring);
7. oskab anda esmaabi.

4. Sihtgrupp ja õppe alustamise tingimused

Keskharidusega täiskasvanud, kes soovivad omandada ja/või täiendada teadmisi ja oskusi eri- ja abivajadusega lapse tugiisikuna töötamiseks/tegutsemiseks.

5. Õppe maht

Koolituse kogumaht on **240** akadeemilist tundi, millest 144 tundi on auditoorset õpet, 80 tundi juhendatud praktikat ja 16 tundi iseseisvat tööd.

6. Õppe sisu

Teemad	Tunnid	Sisu kirjeldus
1.1 Tugiisikuteenuse olemus. Teenuse kirjeldus	24	1.1 Ülevaade sotsiaaltöö ajaloost. Tugiisiku teenuse spetsiifika võrreldes sarnaste ametitega (isiklik abistaja, lapsehoidja, õpetaja abi) ning sellest tulenevad tööülesanded. Tugiisiku rakendusvõimalused, koostööpartnerid ja teenuse rahastusmudel.
1.2 Teenuse eesmärk		1.2 Erivajaduste mõiste. Psüühika-või käitumishäirete eripärast

<p>ja sihtgrupp</p> <p>1.3 Teenuse osutamise aluseks olevad õigusaktid</p> <p>1.4 Rehabilitatsiooni-süsteem Eestis</p>		<p>tulenevalt turvalise keskkonna loomine. Lapse individuaalsust arvestav ja eripäradest lähtuv integratsioon.</p> <p>1.3 Oluliste õigusaktide tutvustus (sotsiaal- ja haridusvaldkond). Lastekaitse. Tugiisiku tööd reguleerivad aktid ja lepingud.</p> <p>1.4 Rehabilitatsiooni vajalikkus ja võimalused- oskus nendest baastadmistest lähtuvalt orienteeruda rehabilitatsioonitegevuse valdkonnas. Tugiisiku roll teenuste vajaduse hindamisel ja teenustega seotud protsessides lapse saatjana. Tugiisiku roll rehabiliteerumise toetajana.</p>
<p>2.1 Tugiisiku isiksuseomadused</p> <p>2.2 Tugiisiku rollist perekonnas, lasteaias või koolis</p> <p>2.3 Suhtlemine perega (lapsevanematega)</p>	<p>24</p>	<p>2.1 Ootused tugiisikule. Tugiisiku väärtused ja hoiakud kui tema teenuse kvaliteedi mõjutajad. Objektivse minapildi kujundamine. Eneseanalüüsi vajadus.</p> <p>2.2 Lapse kasvukeskkonna võtmetegurid. Suhtlemine haridusasutuse ja vajadusel ka kohaliku omavalitsusega. Tugiisik kui lapse esindaja interaktsioonis teiste osapooltega. Lapse õiguste kaitse. Kõigi osapoolte vajaduste respektseerimine.</p> <p>2.3 Perekonna ootused tugiisikule. Leina ja kriisi faaside tutvustus. Moonutatusta info liikuvuse tagamine. Kokkulepped piiride ja reeglite kehtestamiseks. Perekonna jõustamine.</p>
<p>3.1 Lapse areng ja toetamine</p> <p>3.2 Puuete liigid ja raskusastmed</p> <p>3.3 Autismispektri häire, ATH</p> <p>3.4 Võrgustikutöö põhimõtted ja nende rakendamine tugiisiku töös</p>	<p>8</p> <p>8</p> <p>12</p> <p>8</p>	<p>3.1 Ülevaade arenguteooriate ajaloost ja tänapäevastest seisukohtadest. Turvalise lapseõlve osatähtsus inimese elukaare kujunemisel. Koostöös lapse tugivõrgustikuga sobivate toetusmeetmete rakendamine.</p> <p>3.2 Erivajaduse ja puude mõiste. Puuete liigid ja võimalikud põhjused. Puude raskusaste. Erivajadustest tulenev individuaalne lähenemine. Puude raskusastmest tulenev individuaalne lähenemine. Kognitiivsed erivajadused. Sotsiaalne areng ja selle toetamine. Seksuaalkäitumine</p> <p>3.3 Psüühika- ja käitumishäired. Pervasiivsed arenguhäired. ATH-st tulenevad erivajadused. Autismist tulenevad erivajadused. Individuaalse info kogumine ja analüüs lapse arengu toetamiseks.</p> <p>Päevakava ja kokkulepete sõlmimine lapsega, koostöös perega.</p> <p>3.4 Võrgustikutöö põhimõtted. Lapse kasvukeskkond ja tema tugivõrgustik. Võimalike meeskonnaliikmete roll. Koostöö kujunemine, suunamine ja tõhustamine. Tugiisik kui võrgustiku liige, tema roll ja ülesanded meeskonnas.</p> <p>3.5 Refleksioon- tekkinud küsimused ja ettepanekud, tagasiside ja eneseanalüüsiks valmistumine.</p>
<p>4.1 Hooldustoimingud ja abivahendid</p>	<p>20</p>	<p>4.1 Igapäevased hügieenitoimingud, riietumine, iluteenused. Erinevad hooldustoimingud, toitumine ja abistamine söömisel. Eritamine ja sellega kaasnevad hooldustoimingud. Hooldusabivahendite kasutamine sh. tõstmine ja toetamine ning keeramine.</p>
<p>5. Afektis laps</p>	<p>8</p>	<p>Lapse psühholoogiline toetamine. Suhtlemisvahendid töös</p>

		(kaardid, pildid, piktogrammide).
6. Töötaja läbipõlemise sündroom, psühholoogiline abi lapsele ja tugisikule	16	Tugisikute enesehoid, toimetulek stressi ja pingetega oma töös. Läbipõlemise ennetamine. Tervisekäitumine.
7. Esmaabi	16	Elustamise ABC ja võtete kasutamine; pädevuse hindamise põhimõtted; psühholoogilised probleemid esmaabi andmisel; õpetamise meetodika.
8. Praktika	80	Praktika käigus rakendab erialaseid teadmisi, arendab ja omandab praktilisi oskusi töökeskkonnas juhendaja abil (eri- ja abivajadusega lapse toetamiseks)
9. Iseseisev töö	16	Iseseisev töö: õppematerjali, sh õppekirjanduse läbitöötamine; suuline teadmiste kontroll ja kirjalik juhtumi analüüsimine
Kokku	240 h	

7. Õppemeetodid, õppematerjalid

Loeng, seminar, grupid, videode vaatamine ja arutelud, juhtumiarutelud, iseseisev töö, praktika. Koolitaja poolt on koostatud õppematerjalid. Kasutame koolitusel ainult tõendusmaterjali infot.

Õppematerjalid ja soovitatud teemakohane kirjandus:

Catherine Dumonteil – Kremer „Kuidas ohjeldada oma last“; Colette de Bruin “5 küsimust”; Daniel Tammet “Sündinud sinisel päeval” Eesti Päevalehe raamat, 2007; Eripedagoogika. Nr 45, aprill 2015; Fiona Bleach “Igaüks on erinev”; Kate C. Wilde “Autismi logistika. Lapsevanema teejuht toimetulekul magamamineku, potitreeningu, jonnihooegade, löömise ja teiste igapäevaste katsumustega”; Lynn Clark „SOS hädaabi lapsevanematele“; Maret Lina „Minu armas hüpi“; Michael Winterhoff „Kuidas meie lastest kasvavad väikesed türannid“; Norman. T. Berlinger „Kuidas aidata depressioonis teismelist“; Martti Paloheimo“ Lapsepõlve mõjud“; O. Ivar Lovaas “Arenguhälbega laste õpetamine. Raamat minule“; Paula Tilli “Teisiti. Minu Aspergeri-elu“; Peter Vermeulen “Ma olen eriline.2”;
Raissa Cacciator "Laste seksuaalkasvatust"; Sotsiaalkindlustusamet
<https://sotsiaalkindlustusamet.ee/et/puue-ja-hoolekanne/puude-tuvastamine#Lapse%20puude%20tuvastamine>; TEEKOND ERILISE LAPSE KÕRVAL Käsiraamat puudega ja erivajadustega laste ning noorte lähedastele 2019
https://www.epikoda.ee/wp-content/uploads/2019/09/EPIK_Kasiraamat_2019-EST-koos-LOW.pdf; Õppematerjal “Avasta minu maailm”, EPIK, 2014 https://www.epikoda.ee/wp-content/uploads/2012/03/Avasta-minu-maailm_kodulehek%C3%Bcljele.pdf; Merle Varik jt. „Hoolides ja Hoolitsedes“ õpik-käsiraamat hooldustöötajale; AS Medicina 2003
Õendusoskused; AS Medicina 2001 ja 2020 Õe käsiraamat; Sotsiaalhoolekandeseadus; Lastekaitseadus.

8. Õpingute lõpetamise tingimused ja väljastatavad dokumendid

Õpingute lõpetamise eelduseks on osalemine auditoorses tundides vähemalt 80 % ulatuses ja juhendatud praktika läbimine täies mahus sh praktikapäeviku esitamine.

Õpingute lõpetamiseks sooritatakse kirjalik juhtumi analüüs (situatsioonülesande lahendamine),

mille positiivseks soorituseks on vaja koolitaja poolt etteantud juhiste järgi lahendada praktiline situatsioon.

Väljastatavad dokumendid

Koolituse lõpetanutele väljastatakse tunnistus.

Esmaabi 16 h läbimisel väljastatakse lisaks eraldi esmaabi tunnistus.

Tõend väljastatakse juhul, kui õppija läbis vähem kui 80 %, aga mitte vähem kui 50 % ettenähtud õppekava kogumahust.

Koolituse lõpetanutel on võimalik taotleda luba sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonna spetsialist, tase 4 spetsialiseerumise: abivajadusega (tervisest tuleneva erivajadusega) lapse tugiisik, tase 4 riiklikule kutseksamile.

9. Koolitaja klassifikatsioon

Kõikide koolitajatel on erialane kõrgharidus ja/või kesk-eriharidus ning töökogemus õpetataval teemal. Soovitavalt täiskasvanute koolitaja kogemus. Esmaabikoolitajal on EV vastav tervisetöötaja kvalifikatsioon.